

Plenum

Onsdag 11.2.2026 kl. 14.00—17.30

13. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 a kap. i polislagen och till vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 29/2025 rd

Utskottets betänkande FvUB 32/2025 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 13 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger förvaltningsutskottets betänkande FvUB 32/2025 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen.

Förvaltningsutskottets ordförande, ledamot Peltokangas presenterar betänkandet för oss. — Varsågod.

Debatt

16.25 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2019 voimaan tulleen tiedustelulainsäädännön keskeiset säännökset siviili- ja sotilastiedustelusta sisältyvät poliisilain 5 a lukuun, tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettuun lakiin sekä sotilastiedustelusta annettuun lakiin. Tiedusteluviranomaisten tehtävät koostuvat kansallista turvallisuutta vakavasti vaarantavaa toimintaa koskevien tietojen hankkimisesta sekä kansallista turvallisuutta uhkaavien rikosten estämisestä ja paljastamisesta. Tiedustelulainsäädännössä on tarkat säännökset tiedustelumenetelmistä ja tiedustelun kohteista, tiedustelumenetelmien käytön yleisistä ja erityisistä edellytyksistä sekä tiedustelumenetelmien käytöstä päättämisestä.

Hallituksen esityksen keskeisenä sisältönä on selkeyttää sääntelyä, joka koskee tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaan, eli niin sanottua palomuurisääntelyä. Palomuurisääntelyssä on kyse poikkeuksesta tiedustelumenetelmillä saadun tiedon käyttötarkoitussidonnaisuuteen. Palomuurisääntelyn tarkoituksena on rajoittaa tiedustelumenetelmien avulla saatujen rikostietojen luovuttamista poliisille ja muille rikostorjuntaviranomaisille sen varmistamiseksi, ettei tiedustelumenetelmiä käytetä salaisia tiedonhankintakeinoja tai salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen.

Muutosehdotusten taustalla on tiedusteluselonteon yhteydessä hyväksytty eduskunnan kannanotto, jossa eduskunta on edellyttänyt, että hallitus tekee perusteellisen selvityksen tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn toimivuudesta ja täsmentämistarpeista ja arvioinnin pohjalta valmistelee tarvittavat kattavat, tarkkarajaiset ja täsmälliset säännösehdotukset sääntelyn selkeyttämiseksi.

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että voimassa olevan palomuurisääntelyn tulkintaan on liittynyt epäselvyyttä. Esimerkiksi tiedustelutoiminnan laillisuusvalvojana

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

toimivan tiedusteluvalvontavaltuutetun ja eduskunnan oikeusasiamiehen tulkinnat ovat osin poikenneet toisistaan. Hallintovaliokunta on tiedusteluselonteon käsittelyn yhteydessä katsonut, että mainitut eriävät käsitykset kertovat voimassa olevan palomuurisääntelyn epäselvyyksistä ja tulkinnanvaraisuuksista ja havainnollistavat tarvetta selkeyttää palomuurisääntelyä.

Suojelupoliisilla on jo nykyisin velvollisuus tai oikeus ilmoittaa minkä tahansa tiedustelumenetelmän käytön aikana havaitusta vakavasta rikoksesta keskustrikospoliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tehdyksi oletetun tai hankkeilla olevan rikoksen vakavuusaste huomioiden.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta toteaa, että toimiva palomuurisääntely on yhteiskunnan kokonaisedun sekä rikoksen uhrin ja perusoikeuksien huomioon ottamisen kannalta perusteltua. Epäselväksi ei saa jäädä se, miten tiedustelutoiminnassa saatua tietoa voidaan hyödyntää rikosten estämiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi. Valiokunta tähdentää, että suojelupoliisin tehtävänä on hankkia tietoa kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta. Sillä itsellään ei ole toimivaltuuksia puuttua sellaiseen havaitsemaansa uhkaavaan toimintaan, joka on edennyt rikoksen asteelle tai joka muutoin välttämättä edellyttää viranomaisen puuttumista. Tällaisissa tapauksissa tieto tulee voida luovuttaa sille viranomaiselle, jolla on toimivaltuudet puuttua siihen, jotta uhkan toteutuminen voidaan estää.

Esityksen tavoitteena on, että suojelupoliisi ja sotilastiedusteluviranomainen voivat luovuttaa riittävän laajasti tietoja kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi. Tiedusteluviranomaiset saavat ehdotuksen mukaan aina ilmoittaa tiedustelumenetelmän käytön avulla havaitusta ja tehdystä tai vielä estettävissä olevasta kansallista turvallisuutta vaarantavasta rikoksesta, eli maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikoksesta, toimivaltaiselle viranomaiselle sekä luovuttaa tällaista rikosta koskevaa tietoa riippumatta siitä, mikä on rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus.

Siviilitiedustelun kohteina ja tiedustelumenetelmien käytön kohteina voivat olla ulkomainen tiedustelutoiminta, kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä uhkaava toiminta ja terrorismi. Edellä mainituissa rikoksissa on kyse siviilitiedustelun kohdeuhkien relevanteista ilmenemismuodoista. Valiokunta toteaa, että rikosten rangaistusasteikot ilmentävät tekojen vakavuutta syyllisyyden ja teon moitittavuuden näkökulmasta mutta eivät välttämättä teon vahingollisuutta ja vaarallisuutta kansallisen turvallisuuden tai oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen näkökulmasta. Kansalliselle turvallisuudelle aiheutuva vahinko voi olla mittavakin, jollei asiaan päästä riittävän ajoissa puuttumaan. Tämän vuoksi tietyistä lievemmin rangaistavaksi säädettyistä rikoksistakin on perusteltua voida ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja myös luovuttaa niitä koskevaa tietoa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi myös uusista rikostiedon luovutustarkoituksista, joita ovat kansallisen turvallisuuden suojaaminen ja muu toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaaminen. Tässä tarkoituksessa luovutetut tiedot voivat olla merkittäviä esimerkiksi viranomaisten tilannekuvan muodostamisessa. Tarkoituksena on mahdollistaa rikostorjuntaviranomaisen ryhtyminen kansallista turvallisuutta suojaaviin toimenpiteisiin tai muutoin suunnata sen toimintaa sekä tiedustelutoimintavaltuuksilla saadun tiedon hyödyntäminen riittävän tehokkaasti. Sääntelyllä on ollut tarkoitus lisätä mahdollisuuksia turvallisuusviranomaisten yhteisen tilannekuvan kehittämiseen sekä uhkaympäristön tehokkaaseen hallintaan ja uhkien torjuntaan. Luovutettavaa tietoa ei

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

voida käyttää näyttönä rikosasiassa tai pakkokeinon perusteena. Hyödyntämiskielloista säätämällä turvataan myös siviilitiedustelun salassapitoa.

Ehdotetuilla muutoksilla ei laajenneta tiedusteluviranomaisten tiedustelutoimivaltuuksia, vaan muutokset koskevat tiedustelutoimivaltuuksien avulla hankittujen tietojen edelleen luovuttamista toiselle viranomaiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta muutoksia poliisilain 5 a luvun muuttamista koskevaan lakiehdotukseen ja sotilastiedustelulain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen. Valiokunta ehdottaa myös muita muutoksia lakiehdotuksiin. Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallintovaliokunta ehdottaa sääntelyä täsmennettäväksi niin, että säännöksissä luettelaa nimenomaisesti ne maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikokset, joista voidaan ilmoittaa ja joita koskevaa tietoa luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle. Lisäksi valiokunta ehdottaa säännöstä täydennettäväksi niin, että tietoa rikoksesta voidaan luovuttaa, jos tiedon luovuttamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen estämiselle ja selvittämiselle. Hallintovaliokunta on rajannut ja täsmentänyt sääntelyä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Lisäksi hallintovaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisen huomautuksen huomioon ottamiseksi, että säännöksiä täsmennetään ja rajataan niin, että suojelupoliisi saa ilmoittaa lainkohdan perusteella rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle viranomaiselle ainoastaan kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Säännös ei näin muutettuna mahdollista tiedon luovuttamista muuksi luovutuksen saajan toiminnan suuntaamiseksi. Valiokunta ehdottaa sotilastiedustelulakiin vastaavaa täsmennystä.

Vaikka valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella osin merkittäviäkin muutoksia hallituksen esityksessä ehdotettuun sääntelyyn, selkeytyy palomuurisääntely valiokunnan käsityksen mukaan nykyisestä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan muutokset parantavat osaltaan tiedusteluviranomaisten mahdollisuuksia tietojen luovuttamiseen, vaikka sääntely ei muutettuna mahdollistakaan yhtä laajaa tietojen luovutusta kuin hallituksen esityksen tavoitteena on ollut. Tietojen luovuttaminen palomuurisääntelyn mukaisesti toimivaltaiselle rikostorjuntaviranomaiselle suojaa kansallista turvallisuutta ja edesauttaa viranomaisten toimintamahdollisuuksia nykyisessä turvallisuusympäristössä.

Poliisin henkilötietolain muutoksilla selvennetään sitä, että poliisilain 5 a luvun palomuurisääntelyä sovelletaan ainoastaan rikostiedon luovuttamiseen rikostorjuntaviranomaisille. Muuhun henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan poliisin henkilötietolain asianomaista säännöstä. Muutokset mahdollistavat myös tiedustelun suojaamisen esityksen tavoitteiden mukaisesti, mikä on tiedustelutoiminnan luonne huomioon ottaen välttämätöntä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tiedustelulainsäädännön ajantasaisuudesta huolehditaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten edellyttämin tavoin.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin yksi vastalause. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.35 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuuden takaaminen on meidän poliitikkojen kaikista tärkein tehtävä, kaikki muu rakentuu sen varaan. Se ei ole itsestään-

Punkt i protokollet PR 5/2026 rd

selvyys, että voimme kulkea kaduilla luottavaisesti, käyttää palveluita ilman pelkoa ja luottaa viranomaisiin. Se on seurausta määrätietoisesta työstä, joka alkaa tästä salista.

Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävänä oleva lakiesitys vahvistaa sitä työtä, jota Suomi tekee oman turvallisuutensa eteen muuttuneessa maailmassa. Turvallisuuttamme horjuttavat uhat eivät tule enää vain rajojen takaa. Ne ovat monimuotoisia, vaikeasti tunnistettavia ja liikkuvat verkossa, vaikutusyrityksissä ja harmaalla alueella. Meidän on taattava oikean tiedon sujuva liikkuminen viranomaiselta toiselle. Lain ei tule olla esteenä tutkinnalliselle työlle erityisesti silloin, kun kyse on vakavimmista uhista, kuten maanpetoksesta, terrorismista tai valtiopetoksesta.

Tällä esityksellä selvennetään niin sanottua palomuurisäätelyä. Siis varmistetaan, että kun suojelupoliisi tai sotilastiedustelu havaitsee uhan, tieto voi siirtyä oikealle viranomaiselle ajoissa ja selkeästi. Silloin viranomaiset voivat toimia ajoissa, estää rikoksia, suojella ihmisiä ja turvata yhteiskuntaamme.

Arvoisa puhemies! Esitys ei laajenna tiedustelun valtuuksia, mutta se tekee nykyisestä säätelystä ymmärrettävämpää ja käytännössä toimivampaa. Tiedon siirtymiselle asetetaan selkeät rajat. Tavoitteena ei ole, että kuka tahansa viranomainen voisi käyttää mitä tahansa tietoa. Tavoitteena on tiedonvaihdon avulla ohjata toimintaa oikeaan suuntaan. Se voi estää vahinkoja ennen kuin ne tapahtuvat.

Käsittelynsä aikana hallintovaliokunta täsmensi esitystä merkittävästi perustuslakivaliokunnan vaatimusten perusteella. Esimerkiksi rikostiedon luovutusta rajattiin tarkalla rikosluettelolla, jotta perusoikeuksien suoja ja tiedustelun käyttötarkoitussidonnaisuus toteutuvat. Tahdon kiittää huolellisesta työstä molempia valiokuntia.

Arvoisa puhemies! Suomi on nyt osa läntistä puolustusliittoa. Turvallisuusympäristömme on yhteinen. On tärkeää, että tiedonvaihto toimii myös Nato- ja EU-suuntaan tarpeellisella tavalla. Esitys mahdollistaa luottamuksellisen yhteistyön kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Samalla käsittelyvaiheessa vahvistettiin kansallista turvallisuuttamme turvaavaa säätelyä sallimalla tiedon luovutus vain vakavaa uhkaa koskevissa tilanteissa ja salassapitosäätösten estämättä. Tämä ei ole lisäys vaan vastuuta. Se on vastuun kantamista yhteisestä turvallisuudesta. Toimiva lainsäädäntö tuo tehokkuutta ja turvaa. Kun sääntöjä voidaan tulkita selkeästi, viranomaiset voivat tehdä työnsä ilman epäröintiä, ja silloin myös suomalaiset voivat luottaa heihin.

Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä suojata itseään ja turvata arki kaikille meille. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Antikainen, poissa. Haluaako Peltokangas vielä sanoa jotain? Ei todennäköisesti.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.

Riksdagen godkände innehållet i lagförslag 1—4 i proposition RP 29/2025 rd enligt betänkandet. Första behandlingen av lagförslagen avslutades.